

פרשת ויצא
"ב כסלו התשפ"ד
שנה י"ב גליון י'

הדלקת הנרות	מוצאי שבת	סדר קריש לשב"ק	
4:16	5:47	8:35/9:18	ליקוואוד
4:14	5:44	8:35/9:18	ברוקלין
4:00	5:53	8:12/8:50	ירושלים
4:15	5:49	8:14/8:52	בני ברק
4:08	5:51	8:13/8:52	אלעד

רחמי עלי לב

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

ויפגע במקום.

פירשו חז"ל (ברכות כו, ב) שתיקן תפילת ערבית. הפירוש, שתיקן כי גם כשנמצאים בחושך והסתרת פנים ח"ו, כשאנו יכול להתקרב כלל להשי"ת להתפלל אליו, עם כל זה במה שהאדם יודע שאין לו למי לפנות רק להשי"ת ומוכרח להתפלל אליו על ידי זה יוכל להתקרב אליו, **הגם שאינו יודע כלל היאך**. ולכך תפלה זו נקראת בשם פגיעה מלשון פגע והפצרה, שאף שאין לו במה להתפלל עם כל זה מפגיע ומפציר בלי טעם כלל. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (שם כ, ב), אמת ויציב שחריית אמת ואמונה ערבית, כי תפילת הערבית בזמן החושך, עיקרה על ידי אמונה, שהאדם נמשך אחר השי"ת ומאמין כי ההסתר לטובה כדי שיתחזק בעצמו גם בתוך החושך, שעל ידי זה יותר נחת רוח להשי"ת, אבל אין כוונת השי"ת להסתיר באמת מהאדם. ובאמת תפילה זו מעולה יותר, כיון שהאדם יודע שאין לו כלום והכל מה', אם כן אין הכוונה לגרמיה ואין הסט"א יכולה לטורדו. וכן פירשו חז"ל והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו', כי על ידי שהאדם כעפר אצל עצמו ועומד רק להשי"ת, עייז ופרצת וגו' מגיע לנחלה בלי מצרים. כי אם הכוונה באמת רק להשי"ת אין שום מעצור לאדם כי כל הבריאה מסייעת לעבודת השי"ת. וכן בשבת שכתוב והאכלתיך נחלת יעקב אביך נחלה בלי מצרים גם כן באים לזה על ידי שבשבת מניח האדם חפצו וכו'... והיינו שמענג שבת, מלכות השי"ת, שכל העונג שיש לו אז הוא רק להשי"ת, לא לגרמי כלל, לכך אין לו שום מיצר ומסייע לו הטבע ג"כ. וכן בתפילת ערבית כנ"ל, ולכן נקראת פגיעה, כי התפילה פועלת יותר כשאין לה נגיעה, שזה פירוש פגע, שפוגע, והיינו כנ"ל, שהכוונה רק להשי"ת, וזה שכתוב ויפגע במקום, והבן.

נאות הדשא, להרה"ק מסאכאטשוב ז"ע

וילן שם.

פי' אף אם התפלל פעם א' ולא עננה יחזור ויתפלל, וז"ש וילן שם עד כי בא השמש, שיבטל החשך של הגיירה והצרה, אלא כי בא השמש ויורח אור הישועה והנחמה.

אור הגנוז לצדיקים, נדפס בשנתנו בהסכמת הרה"ק המגיד מקאזניץ ז"ע

ויחלום והנה שלם מצב ארצה וכו'.

בזאת יתחזק היהודי, כי הוא סולם מוצב ארצה קרוץ מחומר, אבל הנרין שלו מגיע השמימה, אצולים משמי מרומים, ומעשיו מגיע השמימה. והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, גם מלאכי מעלה יש להם עליות וירידות ע"י מעשיו.

הרה"ק מקוברין ז"ע

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

י"ל עד"ז הדנה ידוע שצריך האיש המשכיל לבקש עצות ותחבולות לעשות מלחמה עם היצה"ר, והיינו שאם מבקש היצה"ר להשפילו ולומר לו שאינו ראוי לקדש עצמו מצד חומרו העב אזי יאחז כנגדו במדת ההתפארות שמצד נשמתו שהיא חלק אלקי ממעל הוא ראוי לכך, ואם היצה"ר מגיס רוחו באמרו שכבר הוא קדוש וטהור אזי ישפיל א"ע מצד שפלות חומריותו,

הכלל שזהו דבר שאין לו סוף וכל הנהגת האדם כל ימי חלדו צריך להיות באופן זה ואז טוב לו בזה ובכא. וזהו סולם מוצב ארצה גו' פי' כשהיצר הרע רוצה להשפילו מצד חומרו העב שזהו בחי' סולם מוצב ארצה, אזי יאחז כנגדו במדת ההתפארות שמצד נשמתו שזהו בחי' ראשו מגיע השמימה, ואם היצה"ר מגיס רוחו בבחי' ראשו מגיע השמימה, אזי יאחז כנגדו במדת השפלות בחי' סולם מוצב ארצה וד"ל.

אהבת שלום, קאסוב

והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו.

במדרש אמר הקב"ה ליעקב אם אתה עולה אין לך ירידה לא האמין ולא עלה. וקשה מאוד ח"ו על יעקב אע"ה איך שייך שלא האמין, אך לא רצה שיהיו בניו תמיד בעלי בעוה"ז שעל ידי זה חלילה יוכרחו כמה מהם לסבול גיהנם, כדאי' במד"ר שהקב"ה אמר לאאע"ה או גיהנם או עול מלכות וכו' צורם מכרם, ומה שאמר ליעאע"ה אם אתה עולה אין אתה יורד, שבעוה"ז לא נהי' יורדים, והוא סבל צער גידול בנים יותר מכל אבות הקדושים, אך מפני שידע מאמר חז"ל בערכין (טו, ב) מי שעבר עליו מ' יום בלי יסורין קיבל עולמו, לא האמין, וכמו לא האמין סיחון שלא הסכים לדרך זה, והלא יעקב אבינו ע"ה בעצמו כשקיבל כל הברכות מאביו גם ויתן לך ברכת אברהם הלך והטמין עצמו בבית המדרש י"ד שנים לכפול ולשלש התקשרותו בעבותות אהבת תוה"ק וכן רצה עבורו זרעו.

שפתי צדיק אור ד'

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש וכו' והיה ה' לי לאלקים.

עוד נראה לענ"ד וכבר פירשתי בו שיקרא שמו של הקב"ה אלקי יעקב, וכעת נראה דאמרו אין ישראל ניוזנין אלא בזכות האמונה, והנה מוכח מזה דשכר מצות לא יקופח בגלל שניזונין ישראל בעולם הזה, כי זה בזכות אמונה. וי"ל דזה כונת מקרא קדש (תהלים כג, א) ה' רועי לא אחסר, כי ה' הוא אמונה, ועיי"ז רועי, ועם כל זה לא אחסר משכר עולם הבא.

ואם כן המאמין בבוא יתברך שמו אמונה שלימה לא יחסר לחמו ובגדיו ועם כל זה לא ינוכה לו משכר הצפון כי כדאי זכות אמונה שהקב"ה יפרנסו בעולם הזה וצדיק באמונתו יחיה (תהלים כג, ב). וזה שאמר יעקב אחר שאמר ונתן לי לחם ובגד וגו', כי זה השכר הוא בזכות ויהיה ה' לי לאלקים, היינו האמונה, ואתי שפיר.

פני מבין, מהגה"צ בעל שו"ת פני מבין ואב"ד ק"ק אויוואראש זצ"ל

וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך.

...כי אפילו מי שפרנסתו בקושי ע"י אומנות ומלאכה כבידה או בפיו וכדומה, תתבונן אחי כי מי נתן לך זה הכח לעבוד זו המלאכה, ושתמצא המלאכה, והמציא לך הקב"ה חן למלאכתך, וכמה יש שרוצים להשתדל ונמנעים מחולשות גופם, או שיוצא להם כל ממונם בסבת חולשות ב"ב ח"ו, כי הכל של הקב"ה כל כחינו וגופינו וממוננו, והיינו צריכים בשמחה גדולה למסור להקב"ה את מה שבידינו, כי מה אנחנו ומה חיינו מה כחינו ומה גבורתינו, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו לא ביקש מאתנו רק שנמסור לו מעשר מממונינו או הנדיב לב החומשית יתן...

הרה"ק ראהרן רטאה ז"ע משומרי אמונים, טהרת הקודש מאמר הצדקה פרק ב, בתו"ד

רהשי ההלכה

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מ"ץ באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקל חסידים בני ברק, מ"ץ בשכט הלוי
ונח"ס פסקי מרח"ש בית דין

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מרח"ש בעל שבט הלוי זצ"ל

פסקי הלכות

מהלכות ברכת ברקים ורעמים

א. נוסח ברכת ברקים ורעמים: הרואה ברק (בימות הגשמים שמסתבר שבא מחמת רעם עי' להלן אות ב') **מברך עושה מעשה בראשית**, ואם ברך שכוחו וגבורתו מלא עולם יצא, והשומע רעם מברך שכוחו וגבורתו מלא עולם, ואם ברך עושה מעשה בראשית יצא (עי' שו"ע סי' רכ"ז ס"א דמעיקר הדין יכול לברך על הברקים או על הרעמים אחד מב' הברכות אלא שכל הסי' בסק"א שהמנהג לברך עושה מעשה בראשית על הברק ושכוחו וגבורתו על הרעם ועי' במשנ"ב סק"ה דלכן כשדביעבד בירך שכוחו וגבורתו על ברק יצא, ועל כן אם ראה ברק ושמע רעם כאחד מברך ברכה אחת עושה מעשה בראשית (ואין לברך ב' ברכות שיוצא בברכה אחת על שניהם, ולכתחילה יברך עושה מעשה בראשית שעל ברק נוהגים שלא לברך שכוחו וגבורתו וכו'), ואם ברך שכוחו וגבורתו מלא עולם יצא, ואם לא היו סמוכים זה לזה מברך על הברק שנראה תחילה עושה מעשה בראשית, ועל הרעם שכוחו וגבורתו, והוא הדין אם לא ראה את הברק ושמע קול הרעם וברך עליו שכוחו וגבורתו או עושה מעשה בראשית כשיראה ברק אחר כך מברך עושה מעשה בראשית (משנ"ב שם סק"ה), ואם נתמין כשיראה את הברק וברך עושה מעשה בראשית לפטור את הרעם הבא אחריו יצא בדיעבד (משנ"ב שם משע"ת בשם ברכ"ז).

ב. ברקים הבאים מחמת חום: הרואה ברק בימות החמה או בחורף כשמוזג האוויר חם לא יברך אם לא שמע רעם משום שברקים שאינם באים מחמת רעם אינם הברקים הנזכרים בגמ' שיש לברך עליהם (משנ"ב שם סק"ג בשם ח"א כלל ס"ג ס"ז ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"י ס"ח מ"ח שכל מרח"ש זצ"ל דכן יש לנהוג ודלא כמשמעות הצ"ח שגם על ברקים כאלו יש לברך, ועי' באריכות בברורי הלכות הכא).

ג. ברך על ברקים ורעמים וראה או שמע פעם נוספת באיזה אופן צריך לברך שוב: ברך על ברקים או על רעמים כל זמן שלא נתפזרו העננים נפטר בברכה אחת, נתפזרו העננים בין ברק לברק ובין רעם לרעם צריך לברך שוב (שו"ע שם ס"ב), ודווקא אם נטהרו וזכו השמים לגמרי בין ברק לברק אבל נתפזרו אחת הנה ואחת הנה ועדיין מעונן הרקיע אין צריך לחזור ולברך (משנ"ב סק"ח), ודווקא באותו יום אבל ביום אחר גם אם לא נתפזרו העננים צריך לחזור ולברך (משנ"ב שם), ואותו יום נקרא כל זמן שלא הלך לישון את שנת הלילה ויום אחר נקרא כשקם בבוקר (תשובת מרח"ש זצ"ל בספר שער העין עמוד ת"ע, ועי' בקצות השלחן סי' ס"ו בבדי השלחן סק"ג שנסתפק כשלא ישן כל הלילה האם צריך לברך שוב בבוקר וכמו בברכות התורה או שרק כשישן ומשום היסח הדעת).

ד. ברכת ברק ורעם באמצע תפילה, קרי"ש, ולימוד התורה: באמצע פסוקי דזמרה אפילו באמצע הפרק מברך (ח"א כלל כ' ס"ג), בברכות קריאת שמע או בקרי"ש בבין הפרקים מברך, ואם הוא באמצע הפרק נחלקו הפוסקים אם מותר להפסיק ולברך (עי' משנ"ב סי' ס"ו סק"ט ונראה מדבריו דנוטה שלא לברך באמצע הפרק), ובאמצע לימוד התורה צריך להפסיק ולברך ואפילו באמצע לימוד תורה דרבים, ויכולים לברך בישיבה ואי"צ לקום ולברך (שו"ת שבט הלוי ח"א סי' נ"ח אות ב').

ביורוי הלכות

האם מברכים על ראיית ברקים (בליצין) בלא רעם הבאים מחמת חום

גבי ברקא תקיפא פרש"י ברקים של אש דהיינו שמבריק במראה אש ממש, וכאן פרש"י אישלוז"ר א שמבריק נהורא אבל אינו מראה אש ממש עכ"ד, הרי דלד' הצ"ח גם על הברקים שאין אחריהם רעמים יש לברך ודלא כח"א, וכיון שהצ"ח בירר שיטתו היה לנו לקבוע הלכה כדבריו ולא כח"א שלא כ' שום מקור לדבריו. אלא שבשו"ת שבט הלוי ח"י ס"ח מ"ח כ' מרח"ש זצ"ל דאם היו דברי הצ"ח נכונים דיש לברך גם על ברק הבא בלא רעם וכדמוכח בגמ' לדבריו, א"כ מדוע לא הזכירוהו הטור והשו"ע והשמיטו מה שמפורש בחז"ל, ועוד דלענ"ד אין כל הכרח מהגמ' דהא עיקר הוכחת הצ"ח הוא משינוי לשון המשנה דמזכיר רעמים ורוחות וברקים אף דברקים באים כרגיל לפני הרעם, ומזה בנה פירושו שהברקים שהוזכרו לאחר הרעמים אינם הברקים הרגילים אלא ברקים הבאים בלא רעם, אלא שבמחלת כ"ת לא הרגיש דבר"ף הגי' במתנ"י ברקים רעמים ורוחות וכן הוא ברמב"ם (פ"ה מה' ברכות ה"ד) ובטור סי' רכ"ז בגי' מדויקת, ואף שיש ראשונים שהיה להם הגי' רעמים ואח"כ ברקים וכדא"י ברא"ש (שם פ"ט ס"י י"ג) הרי כ' במעדני יו"ט (סק"ז) לאחר שהזכיר גי' הר"ף ברקים רעמים ורוחות, דיש פנים לכאן ולכאן דלמשמע האזון קול הרעם נשמע אחרי שכבר נראה ברק וא"כ יש לגרוס ברקים ורעמים כגי' הר"ף, אבל לפי מה שכל חכמי הטבע הרעם מתחיל קודם הברק אלא שקולו לא נשמע בתחלתו וא"כ גם גי' הרא"ש דרעמים ברקים ורוחות נכונה היא, הרי לנו מדברי המעי"ט בפי' דלא כהצ"ח דלעולם אנו מדברים במשנתנו ובש"ס רק בברקים הבאים עם הרעמים ולדבריו גם מה שאמר רבא בגמ' מאי ברקים ברקא מיירי כפשוטו בברקים הרגילים הבאים אחר הרעמים, ומה דבגמ' לעיל אי' ברקא תקיפא דבריק בעננא ומתבר גזיז דברוא ופרש"י ברקים של אש ודלא כפי' בדברי רבא, היינו כמו שרואים בכל יום דברק חזק של אש בא כמעט יחד ממש עם הרעם, והתם באה הגמ' לפרש מאי רעמים ועי' אמר ר"א בר יעקב דהיינו ברקא תקיפא שבא יחד עם הרעם, אמנם עדיין לא פי' הגמ' מה הם ברקים הנזכרים במשנה ועל קו"ז בא רבא לתרץ דהיינו ברקא שהם ברקים לרוב שבאים לפני הרעמים אבל אינם תקיפים וחזקים כל כך ולכן פרש"י אישלוז"ר א לשון מבריק נהר, אבל ברקים הבאים בלא רעם כלל לא נזכרו בגמ' כלל, ולכן מנהג העולם כח"א ומשנ"ב שלא לברך באלו בליצין החלשים הבאים מחמת החום.

ועי' להלכה למעשה אין לברך על ברקים הבאים מחמת חום בלא רעם, ובימות החורף כשמוזג האוויר קר אין לחוש שמא הם ברקים בלא רעם ויכולים לברך גם קודם שנשמע הרעם.

שאלה: הרואה ברקים הבאים בלא רעם כלל שנעשים מחמת חום האם מברך עושה מעשה בראשית?

תשובה: כ' החי"א (ה' ברכות כלל ס"ג ס"ז) שעל הברקים שהם בלא רעם כלל רק מחמת חום שמעתי שאי"צ ברקים הנזכרים בגמ' ואין מברכין עליהם, ובמשנ"ב ס' רכ"ז סק"ג הביא דבריו, ומשמע מסתמית הפוסקים שכל שיכולים לברך על ברקים גם קודם שמיעת הרעם שבימות החורף כיון שמוזג האוויר קר וגשום אין לחוש שברקים הבאים מחמת חום הם, דמסתמא ברקים הבאים מחמת רעם הם.

אמנם מהערוך השלחן סי' רכ"ז ס"א נראה דיכולין לברך על ברקים הבאים מחמת חום שכ' וברקים ידוע שקורין בליצין ויש בהם שני מינים אחד הבא עם הרעם ואחד שבלילי קיץ כשהיום בחמימות נראין בלילה הרבה ברקים, וגם מהצ"ח בברכות נ"ט. נראה דיכולין לברך על ברקים בלא רעם, דבגמ' אי' ועל הברקים אומר ברוך שכוחו וגבורתו מלא עולם, מאי ברקים אומר רבא ברקא, ותמה הצ"ח מה חידש רבא בדבריו ועי' קלמה האריכה הגמ' בהזכרת דברי המשנה ועל הברקים אומר ברוך שכוחו וגבורתו מלא עולם מדוע לא סגי לכתוב ועל הברקים מאי ברקים, ות"י הצ"ח דהמעין ברש"י יראה דעל דברי רבא פרש"י ברקא אישלוז"ר א לשון מבריק נהר, ולעיל בגמ' דמקשינן מאי רעמים ות"י רב אחא בר יעקב ברקא תקיפא דבריק בעננא ומתבר גזיז דברוא, פרש"י ברקא ברקים של אש, וצריך ביאור מ"ט שינה רש"י בפי', ונראה דהמקשן היה קשה לו על סידור המשנה ששנה התנא רעמים קודם לברקים והרי אנו רואים שהברקים באים תמיד קודם לרעמים וכדמסיק בגמ' לעיל דמסתברא כ"א בר יעקב דבריק ברקא ומנהמי ענינו ואתי מיטרא הרי דהברק קודם לרעם, אלא שאכתי היה מקום לומר דבשני מיני ברקים מיירי מתנ"י, דלעיל בדברי ר"א בר יעקב מיירי בברקא תקיפא דתבר גזיזא דברוא שהוא קודם לרעמים והוא הגורם לרעמים (ולכן הוזכרו במתנ"י קודם לברקים), אבל לאחמ"כ מיירי מתנ"י בברקים שאינן תקיפים שאינהו לא מקדמי לרעמים וכגון ברקא חוירא או ירוקתא (שהוזכרו להלן בגמ') שאינן ברקים של אש אמור כמו ברקא תקיפא דלעיל, אלא שהיה סבור המקשן שעל ברקא דלאו ברקא תקיפא הוא אין ראוי לומר שכוחו וגבורתו, ולזה רשם המקשן על הברקים הוא אומר שכחו וכו' וא"כ לאו היינו ברקא ירוקתא או חוירא וגם ברקא תקיפא אינו משנאו אחר רעמים (שהברקים קודמים להם), ולכן הקשה מאי ברקים? ורבא השיבו ברקא, שאפילו אינו ברקא תקיפא מברכין עליו שכוחו וגבורתו מלא עולם, ולכן שינה רש"י בפי' דלעיל

הילולא דצדיקא

גלב"ע
י"ג כסלו תר"ח
מנו"כ בקראקא

הרה"ק
ד' שלמה זלמן יוסף פרענקל
זי"ע מוויעליפאלי

אלה תולדות

רבינו הרה"ק הר"ר שלמה זלמן יוסף פרענקל מוויעליפאלי זצ"ל נולד בשנת תקס"ד לאביו הרה"ק הר"ר אברהם פרענקל מפאטישניוב זצ"ל.

הסתופף בצל רבותיו גדולי עולם, ה"ה מורו ורבו הרה"ק הר"ר מאיר מאפטא זצ"ל בעמח"ס אור לשמים. ואחרי פטירתו הלך להסתופף אצל הרה"ק הר"ר נפתלי צבי מראפשיץ בעמח"ס זרע קודש זצ"ל, ואח"כ אצל חתנו הרה"ק הר"ר אשר מראפשיץ זצ"ל, והרה"ק הר"ר צבי הערש מרימנוב זצ"ל, ורבו המובהק הרה"ק הר"ר שמעון מעירוסלאוו זצ"ל, והוא סמך את ידיו עליו שיתנהג באדמורות, והיה חביב מאוד אצל הרה"ק הר"ר ישראל מרוזין זצ"ל, והרה"ק הר"ר מאיר מפרימישלאן זצ"ל.

הרבנות בוויעליפאלי

רבינו שכאמור הסתופף בצל הרה"ק הר"ר שמעון מעירוסלאוו זצ"ל והיה משמשו בקודש, והיה בשנת תר"ד כי זקן רבו הרה"ק מעירוסלאוו זצ"ל ותכהין עיניו מראות, פעם אחת כאשר הצריך לנסוע לאיזה מקום, וכאשר עלה רבינו תלמידו על העגלה אשר שם רבו אמר לו רבו, האתה זה שלמה תלמידי?! וסמך רבו ב' ידיו על ראשו, ופנה אליו לאמר, דע לך! אני הנני מוסמך ממור הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק, ומור סמך מהרה"ק המגיד ממעזריטש, והמגיד נסמך מרבו הרה"ק הבעש"ט הק', והבעש"ט הק' נסמך ע"י אליהו הנביא, ובכן בסמך את ידי על ראשו, הרי אתה מוסמך מאליהו הנביא בעצמו, ולכן רד מהר מהמדריגה של העגלה, שכן נתקדשת במעלתך ואינך ראוי שוב לשמשני, ואין מן הראוי להראות שפלות במדריגה גדולה כזו...

הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"עא היה הראשון שהודיע את טבעו לרבים, ואף שמעולם לא ראהו רבינו, אעפ"כ הלוא ידוע כי עיניו של הרה"ק מפרימישלאן היו צופיות תמיד למרחוק, וראה וידע גדלותו של רבינו מהו. ומעשה שהיה כך היה. פעם אחת באו ג' אנשים מארץ הגר בבקשה גדולה להרה"ק מפרימישלאן זצ"ל בבקשה שיתפלל הוא עליהם, אמר להם, דע לכם, כי ישועתכם הוא אצל הרה"ק מוויעליפאלי הנמצא כעת אצל רבו ברפשיץ, והוא יושב בין החסידים היושבים שם, וצייר להם דמות דיוקנו ותואר פניו של רבינו. האנשים באו אליו בלילה אל האכסניא, והציעו לפניו בקשתם. מיד וינס מפניהם חוצה על השדה ולא רצה לקבל עליו עול הצבור ובפרט במקום רבו. האנשים רצו אחריו ואמרו שהרה"ק מפרימישלאן שלחם אליו, ואז נעתר להם, ומיד באותו מעמד בעודו בשדה לקח את הקוויטעל הראשונה, וקראה לאור הלבנה, ומאז נתפרסם לבעל הרה"ק ועושה נפלאות ונסעו אליו מקרוב ורחוק.

ורבים השיב מעון

מסופר כי כמה שנים לאחר הסתלקותו של רבינו, הגיע אחד מצאצאי רבינו ביום ההילולא לעיר קראקא להשתטח על ציון רבינו, לאחר שפקד את

קברו בבית העלמין הלך לבקר המרא דאתרא של העיר קראקא, ה"ה הרה"ק הר"ר שמעון סופר זצ"ל, כשנכנס לביתו, ראה לתדהמתו כאשר נרות רבים דולקים בביתו, ויתמה האיש, כאשר ידע הוא שהרה"ק אינו נמנה על עדת החסידים שמרבים בהדלקת הנרות, ולכן שאל אותו על פשר הדבר הזה. מיד אמר לו הרה"ק זצ"ל, וכי אינך יודע שהיום הוא יומא דהילולא קדישא של הרה"ק מוויעליפאלי השוכן בבית העלמין בעירנו. ויתמהה האיש יותר, בראותו את פליאתו אמר לו, דע לך כי איש קדוש מאוד היה צדיק נשגב זו, ואספר לך דברים כהווייתן, פעם אחת בא אלי ידידי שעד לפני כמה שנים עשיר גדול היה, והיה סוחר יערות מפורסם, אבל לרוע מזלו ירד מנכסיו. איש לא ידע מזה, אך במסתרי ליבו הוזיל דמעות בעוד שהכל חושבים אותו עדיין לעשיר, הוא היה עני ממש יורד מנכסיו. כשמצבו הלך והחמיר, נסע לוויעליפאלי לבקש ישועה מהרבי הקדוש, והיה כאשר נכנס אל הקודש פנימה אל חדרו של הרבי, שנקרא בפי העם 'קוויטל שטוב' והגיש לפני הרבי את הקוויטל, עיין רבינו בקוויטל, ומיד התחיל לגעור בו באורח בלשון חריפה, ואמר לו, בא אלי יהודי שעישן בשבת?! מיד נחרד האיש והכחיש, ואמר, לא רבי! לא עישנתי בשבת! אתה גם משקר?! הוכיח אותו רבינו, הרי היית באחד היערות שלך בליל שבת ושם הוצאת ציגרגעטיל ועישנת אותה. לא! זה היה עדיין בין השמשות!, ובה נעשה האיש מודה במקצת. והרבי שהיה צופה בעבר ובנעלם כמו קורא מתוך הספר הפתוח, התחיל להרעים עליו בקולו, ואמר לו, לא! זה היה כבר בלילה! ולא עוד אלא שאתה הסתכלת לכל עבר וכשראית שאיש אינו רואה אותך הוצאת את הציגרגעטיל והתחלת לעשן!!! מכיון שראה כי הכל גלוי וידוע אפוא לעיניו הקדושות של הרבי, מרוב חרדה וזעזוע פרץ האיש בכבי נוקב, וביקש מרבינו סדרי תשובה, והפך לבעל תשובה. אותו מכר לא סיפר מעולם לשום נברא את מה שעשה במסתרים, ומה שאמר לו הרבי, רק לי גילה כל זאת, ואני ידעתי מה טיבו של תכשיט זה, ולכן ביודעי מי היה הרבי הזה, מדליק אני נרות רבים ביום ההילולא שלו.

צדיק גוזר

מסופר כי פעם אחת אמר רבינו למקורביו ולבאי ביתו, לו היה בכוחי הייתי נוסע ממקום למקום, והייתי מראה נפלאות גדולות, עד שכל העם היו עונים אחר, ה' הוא האלקים, ה' הוא האלקים. כי זה היה עיקר מטרת הרה"ק הבעש"ט הק' ותלמידיו, להראות שגם בזמן הזה אפשר להגיע למעלת ומדרגת 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' כמו שנאמר 'ותגזר אומר ויקם לך', כל עוד שמתנהיגים על דרך התנאים והאמוראים במסירות נפש בלתי לה' לבדו, וע"ז יתגדל ויתקדש שם שמים ברבים.

וכמסופר, כי פעם אחת צויה רבינו להגבאי שלו באמצע הלילה, מהר קח אל הלבוש ואת האור וקום ונצא לדרך, וכך הלכו עד קצה העיר, ומיד הלך רבינו

לתמיהת הגבאי והתחיל לדפוק באיזה דלת בכוח גדול עד שהתעוררו כל אנשי הבית, וכששמע קול מבפנים, מי זה, מיד הרים רבינו קולו ואמר, מהר לך ותציל את בתך התינוקת שהיא בסכנה גדולה כעת, ואכן מיד מיהר לבדוק וראה כי כמעט נחנקת, וכך הציל אותה ממש ברגע האחרון. ומיד חזר להודות לרבינו על כך שנזעק ממעון קדשו כשהרגיש בסכנה המרחפת מעל ראשה של ילדה קטנה.

ביותר התפרסם רבינו אחר פטירתו מן העולם, וגופא דעובדא הכי הוה: איש אחד היה לו חנות לממכר טאביק בעיר קראקא, ולאיש הזה היה ילד שבהיותו בן ארבע שנים פתאום נשתתק ונתחרש, והתחיל לדרוש ברופאים שימצאו רפואה למחלתו, אבל הכל הרימו ידיים. וכאשר גדל הילד והגיע לשנת ה"א, הוליכו אמו לעבר העיר וויען [ווינא] בכדי למסור אותו לאיזה מוסד של ילדים במצב גרוע כזו, אכן מוסד זו היה שייך לכת הרעפורמים והמשכילים. והיה בהיות אמו בדרך חזרה לביתה, התחרטה מאוד על מעשיה, ואמרה, כי טוב לה שישאר בנה חרש כל ימיו ויהיה בביתה, מלהתגדל שם להיות רעפורמי ח"ו, מיד חזרה לוויען והוציאה אותו משם, ומשם נסעה לוויעליפאלי לקחת ברכה מרבינו, והיתה שם שלשה שבועות בחודש אלול שנת תר"ז [כמה חדשים קודם פטירת רבינו], לפני ר"ה שלח רבינו לקרוא אותה ואמר לה, שתיסע לביתה עם הילד על ר"ה, ועל שבת חנוכה שנת תר"ח תבוא אליו עוד הפעם, ובאם לא אהיה אז עוד בין החיים, תבואי ביום ו' עש"ק חנוכה על קברו, ורבינו נפטר ב' שבועות לפני חנוכה, וכאשר הגיע האשה לקראקא הלכה בעש"ק על קברו ובכתה שם הרבה זמן, ואח"כ חזרה לביתה. והיה כאשר הגיעה לביתה מצאה את הנער עומד שם ומסתובב בבית כאחד האדם, ושאלתו בפיו, 'אמי היכן היית משך כ"כ הרבה זמן ה"ה היה כאן הרבה קונים שרצו לקנות טאביק'. ואכן מאז אותו יום היה כאחד האדם ממש.

אשכנחיה דרבי

לפני פטירתו סיפר רבינו למקורביו, כי בהיותו ילד קטן, התארח הרה"ק המאור ושמש זצ"ל בבית אביו, והרה"ק היה ישן איתו. כשהתעורר המאור ושמש זצ"ל בבוקר, אמר, עם הנער הזה טוב לנוח... מקורביו רבינו כששמעו זאת, למדו מדבריו אלה כי ברצונו שמקום מנוחתו יהיה ליד קברו של המאור ושמש. כאשר התגבר עליו מחלתו, אמר רבינו למקורביו, תדעו לכם, כי מעולם לא חזרה בקשתי ויקם מן השמים, ואפילו אם התעכב, לא התעכב יותר מג' מעת לעת (72 שעות)...

חודש כסלו שנת תר"ח כאשר התגברה עליו מחלתו נסע לדרוש ברופאים, בעברו את העיר קראקא התגברה עליו יותר מחלתו, עד שלא היה יכול להמשיך בניסיעתו. וכך ב"ג בכסלו יצאה נשמתו בעיר קראקא, חסידיו מילאו את בקשתו, והביאוהו לקבורה על יד קברו של המאור ושמש בבית העלמין העתיק בעיר קראקא. זכותו יגן עלינו ועכ"א.

יב כסלו - הלכות איסורי לשון הרע - כלל ח

ל ועתה נבאר לפני מי אסור לספר לשון הרע. דע, דאין שום חלוק באסור הספור, בין אם הוא מספר לאנשים אחרים, קרוביו או רחוקיו או לאשתו, אם לא שהוא דבר, שצריך להודיעה מפני התועלת, שתהיה מזה על להבא, כגון, שהיא מקפת לאנשים רעים, שהיה קשה אחר כך להוציא מהם, על כן הוא מספר לה את טבעם הרע ומזהירה, שלא להקיף להם. והוא הדין, ששתף יספר כזה לשתפו על איזה אנשים, שבדעתו אינם חזקים נאמנים, וכל בהאי גונא, (ובעין שאמרו בקדושין (דף נ"ב ע"ב) אל יבנסו תלמידי ר' מאיר לכאן, מפני שקנטרנים הם וכו'). ואפלו אם אינו מכיר בעצמו את טבעם הרע, רק שמע עליהם, גם כן מתר לספר לה, מה ששמע עליהם, ולהזהירה על להבא, אף שאין לו להאמין בהחלט, למה ששמע עליהם, הא על כל פנים לחוש מפני, (אך באפן זה לא יספר לה בלשון שהיה מוכח מדרבנא, שמקבל בהחלט מה ששמע, רק יאמר לה, שמעתי על פלוני כך וכך, על כן הזהירי, שלא תקיפניו). אבל בלא הכי אין שום חלוק בדבר, (ורבים משתבשין בזה, שמספרין לנשותיהם, כל מה שארע להם עם פלוני ופלוני בבית המדרש או בשוק, והנה מלבד אסור לשון הרע, עוד הוא מרבה בזה מהלקת, כי היא בודאי תטר השנאה ותרבי עבור זה עם פלוני או עם אנשי ביתו, וגם תסיתהו לילך עוד ולרבי עם פלוני עבור זה, וסוף דבר יהיה, שהיא בעצמה תבזהו עבור זה, על כן השומר נפשו ישמר את עצמו מאד, שלא לגלות לאשתו מענינים כאלו).

הסוד שהמלאך אמר בשמים איך להינצל מצרות אכזריות!!

בשמים אמרו זאת 'במפורש' - זה מציל מגזירות וצרות רעות ואכזריות!! שמענו זאת שוב ושוב אמנם אולי לא נכנס לנו זאת, המדרש אומר דבר, ואם המדרש אומר איזה דבר אז זה הוא המציאות! לית מאן דפליג!! זה המציאות!! איך יכולים לעכב צרות משונות? שלא תבוא שום צרה? המדרש הוא בבתי מדרשות חלק א פרקי היכלות רבתי פרק ו אות ג, וכן באוצר המדרשים במעשה דעשרה הרוגי מלכות, וזה לשון המדרש: "אמר ר' ישמעאל סח לי סגסגא"ל שר הפ', ידידי שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל יבתי בחיקי והיה מסתכל בי ובכה והיו הדמעות נופלות מעיניו ונופלות על פני אמרתי לו הדר זיו מרום למה תבכה אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה גנוז לישראל עם קדש תפשני והכניסני בחדרי חדרים ולגני גנים ולאוצרות של הפנסקים ופתח והראני כמה צרות כתובות צוררות משונות זו מזו, אמרתי לו הללו למי, אמר לי לישראל. אמרתי לו ויכולין לעמוד בהם? אמר לי למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה, למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשבי, אמרתי לו, הדר זיו ישראל בלבד חטאו? אמר לי, בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונני אמן יאה שמה רבא אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים". עד כאן המדרש. ובאוצר המדרשים (קדושה ליחיד), מביא הנ"ל ואומר בסיומו: "הא למדת כמה גדול כח הקדיש שמעכב הצרות ומשמח הקב"ה". הגמרא אומרת (שבת דף ק"ט:): כל העונה אמן יאה שמה רבא מברך בכל כחו קודעין לו גזר דינו! (דרך גב: לסגור העיניים באמירת יאה שמה רבה הוא סגולה לכוונה באי"ש"ר).

עבודת התפילה בדרכי אבות

באספקלריית בעל היולא בספה"ק בת עין

ראשית כל בהכנת האדם להתפלל לפני קונו כתב בספה"ק בת עין (פרשת האינו) שבאופן כללי עבודת האדם את בוראו כוללת שני חלקים, ברוחניות - לעסוק בתורה ותפילה ומעשי המצוות, ובעניני גשמיות - בעניני העולם הזה באכילה ושאר צרכי הגוף, לעשותן לשם שמים, לחזק גופו לעבודת הבורא ע"י האכילה וכדומה. ועיקר המונה שיהיו משולבים לשם כוונה אהת, היינו שכשעוסק באכילה ושתיה יכוון שיהיה לו כח ללמוד ולהתפלל ולעבוד את בוראו, וממילא בעת עסק התורה והתפילה הוא לומד ומתפלל בכח האכילה ההוא, ואין אחד דוחה את חברו, היינו שאין ליבו מטומטם בשעת התפילה בעבור האכילה והשתיה, כי לא אכל למלאות תאוותו, אלא שיוכל לעמוד לפני ה' להתפלל וללמוד בכח האכילה ההוא. והמבוא ליכנס בשערי תפילה אך יוכל כל איש לפצות פיו ושיתקבלו התפילות, כתב להאיר הדרך (פרשת בא) כי עיקר עבודת האדם שידע תמיד ערכו שהוא רחוק מבחינת קדושה, ואם שבעבור זאת בוודאי יפול ליבו בקרבו ולא יוכל לגשת לקודש בעבודה זו תפילה, אמנם על כך נתנו חז"ל עצה כדאיתא בזה"ק (ח"ג ח ב) שיתפלל לה' בזכות שלושת אבות, ויבטח ויאמין בהש"ת שהוא קרוב לנשברי לב, ואעפ"י שהוא אינו כדאי, תעלה תפילתו למעלה ותמשך למטה חסד ורחמים בזכות ג' אבות, ברוב חסדי ה' שהוא קרוב לנשברי לב, כמאמר דוד המלך "להתי ולי יהושיע" (תהלים קטו ו) אעפ"י שאני דל - לי יהושיע. עוד בחינה היה לישראל במצרים שהיה בניהם אהבה ואחזה, והוא סגולה נפלאה לבחינת תפילה שתהיה מקובלת למעלה. לכן צריך כל האדם לקבל על עצמו קודם התפילה מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט יח), והיה משתתף בצערו של חברו ויתפלל בעד חברו ובעד כל ישראל ותהיה תפילתו תפילת רבים ומקובלת יותר, כמאמר הכתוב "פרה בשלום נפשי מקרב לי כי רבים היו עמדי" (תהלים נה ט). ועל זה אמרו חז"ל (בבא קמא צב א) 'כל המתפלל בעד חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', פירוש מחמת שמתפלל בעד חברו ובעד כל ישראל נעשית תפילתו תפילת רבים, ונענה מבחינת 'תחילה' בחינת מקור הרחמים בחינת שלושת אבות. בנוסף לזה כתב (בפרשת תולדות) שמעתי מהצדיק הקדוש רבי זאב מויטאמיר פירוש 'הבוחר בשירי זמרה' - היינו שהבורא כל עולמים בוחר בשיריים של זמרה, היינו למי שמשים עצמו כשיריים בשעת זמרה ותפילה, ודפ"ח"י. כי עיקר העבודה הוא בחינת ענוה ושפלות באמת, היינו שיתבונן בשכלו כשעומד להתפלל לפני הבורא כל עולמים שמצד מעשיו אינו ראוי לדבר דבר לפניו ולבקש ממנו גדולה או קטנה, ואפילו פתחון פה לעמוד ולבקש מלפניו אינו ראוי, רק מבקש מהש"ת בזכות אבות. ובחינת תפילה זו מקובלת לפניו. וגם מי שאינו יכול לבקש מצד זכות אבות, שיעקר הבקשה מוכרח להיות מצד מעשיו, ולתפילה כזו הקב"ה פונה לקבלה רק בשירי זמרה: זה העושה עצמו כשיריים. עצה טובה קמ"ל אך יפעל האדם לעורר עליו חסד עליון וכל בקשותיו יתמלאו לרצון (פ' ויגש) על פי מאמר חז"ל (ספרי ואתחננו ו) 'בכל יום יהיו בענין כחדשים, כלומר שאפילו מי שעובד את בוראו תמיד, שיהיה בענין כקטן שנולד היום, ויתבונן בזה שעומד מרחוק וכל עבודתו הוא כאין נגד מה שצריכים לעבודו, וכנע לבבו מאוד על הימים והשנים שעברו עליו מיום הולדו בלא יועיל, ויצפה ויתפלל לה' שישיעו להתחיל ולגמור בעדו כבי טוב שיובה לחות נועם ה'. ואופן התפילה תהא ע"י רמיזה בעלמא, כמשל העבד שהוא רחוק מאדונו ואינו יכול לדבר אליו פה אל פה ולבקש מאיתו צרכיו והיי נפשו, כי אם ע"י רמיזה מרחוק מרמז לאהונו ומבקש מאיתו שיתן לו חיי נפשו. וכן האדם כשמתבונן בעצמו ונמצא שהוא רחוק מהש"ת יתפלל אליו רק על ידי רמיזה - אותיות זמירה, וכמאמר הכתוב "מכנף הארץ זמירות שמענו" (ישעיה כד טז) שמפני שעומד מרחוק תפילתו נשמעת דוקא על ידי זמירות והיינו רמיזות. והוה שאמר יעקב לבניו "קחו מזמרת הארץ" (בראשית מג יא) ר"ל בחינת זמירות. על זה הדרך הוסיף לשפוך אור בפרשתנו - בשייכות שבין תורה לתפילה, שהרי עבודת האיש הישראלי לזכך נפשו מכל מיני גשמיות, שלא לאהוב ולהשתוקק לשום דבר מעולם הזה הגשמי, רק שתמיד יהיה בוער בליבו אהבת הבורא לכסוף ולהשתוקק אליו בכלות הנפש באהבה עזה ותשוקה גדולה עד מאוד. וזה הוא בחינת צדיקי הדור שזוכים לכא לבחינת האהבה העזה מחמת מעשי המצוות שתמיד עוסקים בהם בלי ביטול אפילו רגע אחת לכמלה, ומדמנת זה הבורא עולמים משפיע להם בחסדו הטוב אור האהבה העזה. והוה "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו כג) היינו ע"י "נר מצוה" שצדיקי הדור עוסקים בהם, זוכים ל"תורה אור" האהבה עזה. ומחמת הדרכות החומריות במעשה המצוות של צדיק הדור, אז יוכל לבוא לבחינה זו אפילו מי שאינו בהזדככות כל כך. דרך אחרת לבוא לזה, ע"י תפילה ופיתוי להשי"ת ובקשה שיבוא לאור האהבה, ומחמת גודל ההשתוקקות שיהא האיש משתוקק לבוא לבחינת אור האהבה, אף על פי שאינו ראוי לזה מצד מעשיו, השי"ת ברוב רחמיו וברוב חסדיו שברא את העולם בגין דיתקרי רחום בגין דיתקרי חנון מרחם עליו ומשפיע עליו אור האהבה עזה. כמו כן כתב (פרשת וארא) שהתפילה מקבלת שפע מכח התורה, ובזכות שיקבע עיתים לתורה - יאיר בו אור תורה, ותפילתו תעלה השמימה ויכול להמשך כל טוב.